

визначає співвідношення доходів 10% найменш забезпеченого та найбільш забезпеченого населення, досяг величини 1:20, значно перевищуючи показники інших розвинутих країн. Вчені вважають, що критично небезпечним у плані соціальної напруги є восьмиразовий розрив між бідним та багатим населенням [4].

В Україні встановилася низка диспропорцій, головною з яких є цінова, коли найманий працівник в Україні отримує у десятки разів меншу заробітну плату, ніж аналогічні (з однаковою інтенсивністю праці) працівники у розвинених країнах глобального світу. Це підтверджується і структурою витрат ВВП на заробітну плату, коли в країнах із розвинутою економікою цей показник становить 65–70%, а в Україні становить менше 30%. Недооціненість людського капіталу який не тільки формує соціальну напруженість у суспільстві, а й стимулює відтік із країни висококваліфікованих кадрів з усіх галузей народного господарства породжує соціальну апатію, корупцію, злочинність та інші асоціальні явища.

Структурна розбалансованість в оплаті безпосередньо впливає на його продуктивність. Так, на даний момент продуктивність праці в Україні відстає від провідних розвинених країн у 5 разів, що безпосередньо впливає на низьку конкурентоспроможність нашої економіки.

Отже, в умовах глобальної економіки, коли людський капітал є головним фактором інноваційного розвитку економіки, інституційні перетворення повинні докорінно усунути протиріччя, що виникли внаслідок неефективної соціальної політики. На цьому тлі зміцнюватимуться державність, усуватимуться суперечності в інших економічних сферах світу, що глобалізується.

Список використаних джерел:

1. Войтович Р. В. Глобалізація та її вплив на систему державного управління: аналіз, проблеми, перспективи [Текст]: монографія. Чернівці : Технодрук, 2018. 368 с.
2. Державне регулювання економіки: підручник / В.І. Добросоцький; Львів. держ. ін-т міжнар. відносин (ун-т) М-ва іностр. діл, каф. державного управління та права. Львів: Львів. комерц. акад., 2017. 583с.
3. Кудирко Л.П., Хапатнюковський М.М. Макроекономічні аспекти протидії глобальним дисбалансам. *Економічний простір*: зб. наук. праць. 2014. №81. С. 5-14
4. Підхомний О. М. Фінансова безпека України в умовах глобалізації [Текст] : монографія. Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : СПОЛОМ, 2015. 360 с.

здобувач першого (бакалаврського)
рівня спеціальності 051 «Економіка»
Калініченко З. Д.
доцент кафедри аналітичної економіки
та менеджменту,
кандидат економічних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ,
м. Дніпро)

ГОЛОВНІ РИЗИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ - КОРУПЦІЯ ТА ПАНДЕМІЯ

За даними Міністерства економіки Україна завершує 2021 рік з найвищим доларовим ВВП за всю свою історію (орієнтовно 195 мільярдів) завдяки старту розроблених програм. Зокрема, масштабної термомодернізації житлових будинків, комплексного відновлення систем зрошення на півдні України, масового дешевого іпотечного кредитування, активного фінансування експортерів [1].

Валютна виручка від експорту пшениці, ячменю, ріпаку та продуктів переробки ріпаку в поточному сезоні 2021/22 досягне \$31 млрд і виросте на \$4,1 млрд (+77%) за рахунок зростання фізичних обсягів експорту і середніх цін на зазначені продукти. Такий прогноз дали аналітики «УкрАгроКонсалту» [2].

За даними Міністерства аграрної політики з початку 2021-2022 маркетингового року Україна експортувала 21 753 тис. т зернових культур, що на 3 018 тис. т більше ніж за аналогічний період минулого маркетингового року. Зокрема, на зовнішні ринки поставлено: пшениці – 13 194 тис. т; ячменю – 4 763 тис. т; жита – 71,8 тис. т; кукурудзи – 3 608 тис. т. [2].

Зазначається, що також експортовано борошна пшеничного та інших культур – 46,6 тис. т, що на 18,9 тис. т менше ніж за відповідний період минулого маркетингового року.

У прогнозі Мінекономіки названі головні ризики для української економіки, також погіршений прогноз зростання ВВП на 2021 та 2022 роки. Аналітики підкреслили дію ризиків, пов'язаних з пандемією COVID-19. Саме виникнення нової хвилі визначено пріоритетним ризиком для розвитку ринків – як зовнішніх, так і внутрішніх. За десятибальною шкалою, його оцінюють у 8 балів цього року та у 7 балів наступного року.

У подальшому на 2023-2024 роки оцінки для даних ризиків з року в рік суттєво зменшуються, що є свідченням того, що більшість експертів схиляється до думки можливого подолання пандемії у найближчий період. Натомість єдиним внутрішнім ризиком, високі оцінки якого не змінюються впродовж останніх років, є «збереження високого рівня корупції», що наразі

займає першість серед високих інтегральних оцінок: 10 у 2021 році та 9 у 2022 році, хоча його оцінка з роками послаблюється.

Серед найбільших ризиків визначено «посилення гібридних загроз національній безпеці з боку РФ». Його оцінка поступово зростає з 7 у 2021 році до максимальної позначки у 10 балів у 2024 році.

Наступним ризиком є «суттєве зростання цін на світових енергетичних ринках», що експерти оцінили у 9 балів наступного року та 7 – у 2023-2024 роках.

Також у Мінекономіки визначають «можливе збереження низької кредитної активності комерційних банків» та оцінюють його у 8 балів упродовж 2021-2022 років зі зменшенням до 6 у 2024 році.

«Недостатньо швидке проведення реформ» експертна команда оцінила у 8 балів протягом 2021 - 2022 років та у 7 на 2023 - 2024 роки. Цікаво, що аналітики оцінили ризик значного підвищення цін на комунальні тарифи у 8 балів вже наступного року. Натомість у 2021, 2023 та 2024 роках оцінка не перевищує 5 балів.

Також у консенсус-прогнозі додали «ризик дефіциту коштів в економіці», що гальмуватиме розвиток на шляху відновлення економічної активності. Його оцінили у 8 балів упродовж 2021-2023 років та у 7 балів до 2024 року.

Ризики, пов'язані з «обмеженням чи припиненням транзиту газу РФ через Україну», експерти оцінили стримано – від 2 до 7 балів на 2022-2024 роки. Це може бути пов'язано з тим, що Газпром гарантовано оплачуватиме обсяги законтрактованого транзиту до 2024 року включно, незалежно від фізичних його обсягів.

Щодо макропрогнозу, оцінки зростання ВВП на 2021 та 2022 роки дещо погіршилися.

У таблиці 1 наведено дані щодо ВВП, інфляції та безробіття.

Таблиця 1

Показники ВВП, інфляції та безробіття в Україні у 2021-2022 рр.

Показник/Період	Консенсус-прогноз (на жовтень)		Прогноз МВФ (на жовтень)		Світовий банк (на жовтень)		ЄБРР (на листопад)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
ВВП								
номінальний, млрд грн	5 118,3	5 792,5			x	x	x	x
% реальної зміни	3,4	3,6	3,5	3,6	3,8	3,5	3,5	3,5
Інфляція, %								
середня за рік	109,4	108,0	109,5	107,1	x	x	x	x
грудень до грудня попереднього року	110,6	106,5	110,2	106,0	105,0	105,0	x	x
Рівень безробіття,	9,4	9,0	9,7	8,7	x	x	x	x

у % до робочої сили віком 15– 70 років								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Крім того, згідно прогнозу у 2023-2024 роках реальний ВВП України зростатиме на 3,4% та 4% відповідно. Інфляцію оцінюють у 6,7% та 6%.

За даними Міністерства економіки Україна завершує 2021 рік з найвищим доларовим ВВП за всю свою історію (орієнтовно 195 мільярдів) завдяки старту низки програм. Метою програм є забезпечення сталості основних показників: зростання ВВП, збільшення золотовалютних резервів, стримування інфляції в допустимих межах.

Втім, Банк J.P. Morgan різко погіршив прогноз росту реального ВВП України у 2021 році - із 4,5% до 2,3%, при цьому зберіг прогноз росту у 2022-му на 5%.

У Bank of America погіршили прогноз росту економіки України у 2021 році із 4,5% до 3%, що може спричинити невиклату за ВВП-варантами в 2023 році і збільшує ймовірність викупу купонів Мінфіном.

Європейський банк реконструкції та розвитку зберіг свій прогноз росту економіки України на 2021 рік на рівні 3,5%, а також прогнозує такий самий темп росту ВВП у 2022 році.

У своєму прогнозі ЄБРР також очікував зростання економіки України у 2021-2022 роках на рівні 3,5%.

Водночас Національний банк України погіршив свій прогноз зростання економіки з 3,8%, як очікувалося влітку цього року до 3,1%.

У другому кварталі 2021 році ВВП України виріс на 5,4% порівняно з відповідним періодом 2020 року.

У III кварталі 2021 року реальний внутрішній валовий продукт (ВВП) України уповільнив зростання до 2,4% у річному вимірі.

Україна є типовим прикладом того, що деякі вчені описують як «порядок обмеженого доступу», у якому правлячий клас штучно обмежує політичну та економічну конкуренцію для накопичення багатства і свого захисту. Зацікавлені сторони «системи» продемонстрували свою здатність продовжувати маніпулювати державними інститутами, а також чисельними реформами. Ставлячи свої власні інтереси понад інтересами суспільства, вони не перешкоджають можливостям функціонування «корупційної системи».

Список використаних джерел

1. Юлія Свириденко Україна завершує 2021 рік з найвищим доларовим ВВП за всю історію. URL : <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2021/11/27/680189/>
2. Богдан Катрушин. Інструменти планування бюджету та чому це не завжди працює. URL : <https://www.epravda.com.ua/columns/2021/12/10/680576/>

3. Калюжна Ю.В. Ризики в системі антикризового управління підприємствами машинобудування: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 Запоріжжя, 2016. 209 с.

Гулько Т. В.

Начальник департаменту маркетингу
ПРАТ «ДІТЦ» Контакт», м. Дніпро

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ІТ СФЕРИ

Управління ризиками інвестиційної діяльності в різних сферах є предметом дослідження багатьох вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних. Серед зарубіжних авторів варто виділити В. Беренса, Г. Бірмана, Ф. Найта, Є. Островського, В. Шарпа. Серед вітчизняних вчених високий інтерес до визначення ефективності інвестиційних проєктів під умови нестабільності та ризику показані в роботах: Ю. Бартишевська [1], який досліджував проблему вибору методології оцінки ризику інвестиційного проєкту та варіантів його зниження; О. Гончаренко [2], який займався розробкою методичних та науково-практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ризиками на підприємствах; І. Конєва [3], яка досліджувала сфери управління інвестиційними ризиками та створила алгоритм оцінки ризиків на основі комплексного підходу тощо. Однак, незважаючи на велику кількість праць з аналізованих питань, питання точної та швидкої оцінки та аналіз ризиків у процесі реалізації інвестиційного проєкту, а також розробка заходів щодо їх мінімізації потребують подальшого вивчення.

Сучасна концепція управління економічними ризиками, незалежно від їх виду та причини виникнення, базується на принципі мінімізації можливості матеріально негативного результату. Процес управління ризиками відбувається у формі економічних, організаційно-правових рішень, метою яких є зниження ймовірності настання негативних подій або мінімізації можливих збитків.

Процес управління ризиками включає: оцінку можливого фінансові та нефінансові втрати від реалізації ризиків; аналіз результатів та оцінка ефективності методів управління ризиками; формування стратегії управління ризиками; вплив на ризик; моніторинг можливих ризиків та аналіз їх впливу на діяльність підприємства; аналіз результатів та оцінка ефективності управління ризиками методи.

Основними методами мінімізації ризиків є:

Запобігання ризику полягає у розробці певних внутрішніх заходів, які охоплюють а особливий ризик проєкту. Прикладами цього методу є повна